

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

3. köide Tallinnas, teisipäeval, 25. novembril 1924 Nr. 46 (90)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

N. Köstner: Panama kanaali tähtsus ilma-
kaubanduses

Ins. J. Podsolov: Meie tööstusettevõtete tulu-
toovuse tõstmise probleem

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eestiasjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise-
ja väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate
aruanded

Igale ärimehele tarvilikud praktilised teated
kaubanduse, tööstuse ja rahanduse alalt

Ärisse puutuvad juriidilised teated

**Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel**

Tellimise hind: aastas Emk. 1000. Väljamaale 2000.
pooles " " 500. " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graaifiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 25. novembril 1924. Nr. 46 (90)

Sisu: Toimetuse kommentaar. N. Kõstner: Panama kanaali tähtsus ilmakaubanduses. Ins. J. Podsolov: Meie tööstusettevõtete tulutoovuse tõstmise probleem. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 24. novembril 1924.

Eesti Panga seisukorra paranemine.

Reedel 21. novembril võttis Eesti Panga dir. L. Sepp ajakirjanikka jutule ning selgitas Panga praegust seisukorda. Esimesena tuleb sel puhul nimetada, et Pank võimalikuks on leidnud peale kuubilanside avaldada veel kolm korda kuus vahepealseid bilanse lühendatud kujul, nii et sellest ajast peale Panga tegevusest ülevaate saamine kiireneb. Panga praegust seisukorda iseloomustades kriiputas dir. L. Sepp eriti alla, et Panga valuuta tagavarad viimase 1½ kuu jooksul kiiresti on tõusnud, nii et aasta algusest peale ärakulutatud ümarguselt 4 miljonist kuldrublast, millest kaks läks laenuandmiseks seemnevilja ja loomatoidu muretsemiseks ning kaks miljoni kuldrubla harilikku sisseveo operatsioonide peale, mille hulgas tähtsamat osa mängis toiduainete sissevedu, nüüd juba kaks miljoni kuldrubla tagasi on ostetud. Sellega on harilik kaubabilansi puudujääk kaetud ja jäävad katta ainult erakorraliste laenudena väljaantud 2 miljoni kuldrubla. Valuuta tagavarade tõus on sündinud ajajärgul, mis teistel aastatel harilikult valuuta suunas Pangale kõige raskemad on olnud. Väljaveo sesoon on veel ees ning sellepärast võib arvata, et lähemaks aastaks seisukord valuutaturul kindlustatud on. Dir. L. Sepp'arvates ei ole Eesti Panga bilansi vähenemine ega ka laenude tagasimineku mitte Panga otskohese ega vägivaldse poliitika tagajärg, vaid see on olnud täielikult operatsioonide vähenemisest ühenduses kriisi ajajärguga.

Kuigi emissioon viimasel ajal teatavalt kasvamisest näitab, siis sünnib see kasvamine peaaegselt valuutaostude arvel ning protsentuaalselt on Eesti Panga ja riigikassa emissiooni valuutakate viimasel ajal märksa paranenud. On jõutud juba selle normini, nimelt 30 protsendini emissioonist, mida kui esialgset sihti kätte saada püüti. Viimase aja valuutaostude tagajärjel on Pank suutnud oma väliskohustusi niipalju tasuda, et väljamaal Panga arvel seisev kullareserv igasugustest kohustustest täielikult vaba on. Ülevaate viimase aja valuutareservi liikumisest annab alljärgnev tabel, millele juure tuleb lisada, et Eesti Panga kasutada olevate väärtmetallide ja välisvaluuta summa hulka ei ole mitte arvatud laenu välisvaluutas ega ka Panga välisvaluuta „Loro“ debitorid.

Nii on siis välisvaluuta reservina arvestatud summadena võetud ainult täiesti likviid väärtused.

Emissiooni valuutakatte arvestus.

(milj. mrk.)

	1. I.	31. VII.	31. VIII.	31. IX.	31. X.
Riigikassa varad väärtmetallis ja välisvaluutas	2.639,1	2.641,2	2.644,0	2.647,9	2.652,9
Sellest Eesti Pangale üleantud jooksuvalde arvele ja laenuna	1.757,7	2.198,7	2.200,6	2.108,7	2.111,5
	881,4	442,5	443,4	539,8	541,4
Eesti Panga kasutada	608,7	122,0	122,7	163,3	441,7
Kokku	1.490,1	564,5	566,1	703,1	983,1
Tsirkulatsioon	3.442,0	2.940,9	2.973,9	3.109,7	3.222,7
Katte %	43,2	19,1	19,0	22,4	30,5

Tabelist on näha, et meil emissioon kaetud oli aasta algusel veel 43,2% suuruses, kuna kate 31. augustiks oli langenud 19,0 protsendini. Sellelt miinimumilt on ta uuesti tõusnud 31. oktoobriks 30,5 protsendini.

Panga nädalabilansidest on näha, et 31. oktoobrist peale Panga kassatagavarad veel rohkem on langenud. Langemise summa vastab peaaegu täpselt välisvaluuta kasvamisega. Ka laenude summa on umbes 130 milj. võrra tagasi läinud, mis arvatavasti on sündinud peaaesjalikult garantiilaenude vähenemise teel. Passivarvetes tähtsamaid muutusi selle aja jooksul sündinud ei ole.

Eesti Panga nädalabilansid.

(Milj. Eesti markades).

	15. XI.	7. XI.	31. X.	30. IX.	24. X.	31. X.
Aktiiva						
Kassa . . .	970,2	1.008,3	1.088,8	1.232,5	1.120,2	
Kuld, hoisusummad väljamaal ja välisvaluuta kassa . . .	706,6	656,9	602,1	351,0	25,8	
Selle hulgas korr. „Loro“ debitorid . . .	153,9	157,4	160,4	187,5		
Välisvaluuta laenud . . .	295,8	273,0	259,8	281,1	284,5	
Diskont- ja konto-korrent laenud jne.	5.242,0	5.274,8	6.373,9	5.375,4	4.971,7	
Passiva						
Kapitaal ja tagavara kapitaalid . . .	396,4	396,4	396,4	396,4	322,3	
Pangatähed . . .	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0	2.250,0	
Hoisusummad . . .	3.768,4	3.708,6	3.850,1	3.800,0	2.961,1	
Akkreditiivid ja garantiid . . .	524,7	567,1	608,0	677,8	633,1	

Kuld, hoisusummad väljamaal ja välisvaluuta seisab koos järgmistest arvetest igakuulisest arvete seisust: kulla arve väljamaal, välisvaluuta, väljamaa korrespondendid „Nosro“ ja korrespondendid välisvaluutas „Loro“ aktivas, millest mahaarvatud väljamaa korrespondendid „Nosro“ ja korrespondendid välisvaluutas „Loro“ passivas.

Diskont- ja konto-korrent laenud – diskonteeritud vekslid, konto-korrent arved ja akkreditiivide ning garantiilaenud aktivas.

Hoisusummad – riigikassa ja hoisusummad passivas.

Välisvaluuta laenud – välisvaluuta vekslid 1924. a.; kuna 1923. a. sinna hulka arvatud ka kontokorrent laenud välisvaluutas.

Teistele jaotustele vastavad samanimelised arved arvete seisus.

Lõpuks toome siin tabeli üldtsirkulatsiooni kohta alates 1. jaanuarist 1921, mis-suguseid andmeid lõpulikult ja autoriteet-

likuks kokkuvõtteks tuleb pidada. Teatavasti on tsirkulatsiooni arvestamise viisisid viimastel aegadel õige mitu korda muudetud, nii et andmed mitte alati üksteisega kokku ei lähe.

Tsirkulatsioon.

	Riigikassa tähed	E. Panga tähed	Üldemissioon	0/0
1. I. 1921. a.	2.092,2	—	2.092,2	53,4
1. VII. „	2.778,8	44,9	2.823,7	75,7
1. I. 1922. a.	2.757,2	300,0	3.057,2	82,0
1. VII. „	2.721,7	630,1	3.351,8	89,9
1. I. 1923. a.	2.517,0	1.209,4	3.726,4	100,0
1. VII. „	2.010,6	1.666,4	3.677,0	98,6
1. I. 1924. a.	1.656,5	1.785,2	3.441,7	92,1
1. II. „	1.532,9	1.727,4	3.260,3	87,5
1. III. „	1.669,1	1.741,1	3.410,2	91,5
1. IV. „	1.810,9	1.709,8	3.520,7	94,4
1. V. „	1.719,9	1.783,2	3.503,1	94,0
1. VI. „	1.510,6	1.774,5	3.285,1	88,1
1. VII. „	1.388,6	1.696,9	3.085,5	82,8
1. VIII. „	1.295,4	1.645,5	2.940,9	78,9
1. IX. „	1.323,3	1.650,6	2.973,9	79,8
1. X. „	1.427,4	1.682,3	3.109,7	83,4
1. XI. „	1.560,1	1.662,6	3.222,7	85,6

Jutuajamise kestel andis dir. Sepp veel järgmised andmed laenude jaotuse kohta üksikute laenajate liikide vahel.

1. jaan. 1924.   1. nov. 1924.
(milj. markades).

Tööstus	2.034	1.980
Kaubandus	1.035	1.109
Ehitused	201	215
Rahaasutused	537	604
Põllumajandus	235	299

Sellest on näha üks kaunis kurva iseloomuga fakt, et laenude kokkutõmbamine niipalju kui see üleüldse on sündinud, on läbi viidud ainult tööstuse arvel, kuna niisasti kaubandusele kui ka ehitustele, rahaasutustele ning põllumajandusele laenusid juure on antud. Seisukorra iseloomustamiseks tuleb siin vast ainult juure lisada, et meie senini asjata oleme oodanud ammu lubatud kava meie tööstuse edendamise asjus. Eesti Panga andmetest paistab igatahes välja, et Pangal usku on kaubandusesse ja peaaesjalikult ühistegelisesse kaubandusesse, ehitustesse, teistesse rahaasutustesse ja lõpuks ka põllumajandusesse, kuid ei ole usku meie tööstusesse, mille edendamiseks muid abinõusid ei ole leitud kui krediitide kärpimine.

Panama kanaali tähtsus ilma-kaubanduses.

N. Kõstner.

I.

Napoleon III pidas muu seas Hamis kinni istudes Nikaraguaga läbirääkimisi Kesk-Ameerika kanaali ehituse asjus ja kirjutas sel puhul isegi raamatu, kus ta mingisugusele tundmata linnakesele Nikaragua maakitsusel ette kuulutas sama tähtsaks ilmakaubanduse keskkohaks saada kui on Konstantinopol. Nikaragua kanaalist ei saanud asja, aga selle asemel on Panama kanaal juba 10 aastat tegevuses ja tema tegevuse resultaadid ning tuleviku välja-vaated peaksid juba enamvähem selgunud olema. Juba on näha, et Napoleoni ettekuulutus täide ei lähe, sest ei ole mingisugust põhjust tekkida iseäranis suure linnale Panama kanaali kaldal. Praeguses kanaali piirkonnas, mille laius on 5 miili kummagil pool kanaali, elas hiljutise lugemise järgi (siia hulka on arvatud ka kaks linna mõlemas kanaali suus Christobal ja Balboa) 24.000 inimest. Võib arvata, et nad peaaegu ainuüksi olid kanaali ja selle kõrval jooksva raudtee teenijad. Selle peale vaatamata on kogu haritud ilma silmad olnud pöördud Panama poole sest saadik, kui de Lesseps 1882. a. kanaali kaevamist algas. Samast ajast peale ja isegi veel varem on lõpmata kirjatõid kirjutatud kanaali tähtsusest ja neist muutustest, mis ta enesega kaasa toob ilmamajanduses.

On päris selge, et ta tähtsus uue ilma kohta ennem suurem on, kui Suezil vanas ilmas. Raskete vedude jaoks mõlemate Ameerika kontinenti randade vahel oli senini olemas ainult üks tee — läbi Magellani merekitsuse. Selle tee kaudu oli New-Yorgist San-Franziskosse 13.130 merepenikoormat, kuna aga Panama kanaali kaudu see tee on vähenenud 5260 penikoorma peale ehk 7870 penikoormat. Callao ja New-Yorgi vahet on Magellani merekitsuse kaudu 9603 penikoormat ja Panama kaudu 3779 penikoormat ehk samuti ligi 6000 penikoormat vähem. Arusaadav on, kuidas niisugune suur vahe Ida-Ameerikat Lääne-Ameerikast lahutas ja Lääne-Ameerika majanduslisele arenemisele takistuseks oli. Ehk küll reis ümber Kap Horni enam endiselt kuus kuud ei tarvitanud, siiski oli tee liig pikk selleks, et suuremat ja kallimat kaubavedu võimaldada. Siinjuures tuleb meeles pidada ise-

äranis asjalugu, et Lääne-Ameerika preeria-dest tuleva vilja väljaveoks üle Vaikse ookeani sadamate Kap-Horni kaudu väga iseäraline takistus olemas oli, mis selles seisis, et see-sugune saadetus kaks korda üle ekvaatori pidi sõitma, enne kui ta Euroopasse jõudis, ja sealse kuumuse all kannatama. Sellepärast oli vilja väljavedu võimalik ainult kottides, mis selle veo peaaegu võimataks tegi. Panama kaudu on kaubavahetus niisuguse Ameerika idarannaga kui ka Euroopaga alles õieti võimalikuks saanud.

Seni tarvitati igasuguse kiirema iseloomuga kaupade transporteerimiseks sama teed üle Panama, kuid ümberlaadimisega raudteele ja uuesti laevale. Panama raudtee, mis ehitati juba aastal 1855, töötas õige heade tagajärgedega ja tema veod tõusid kanaali avamise eel 1912/13 aastaks kuni 2 miljoni tonnini aastas, kuid seda teed võisid tarvitada ainult kallimad kaubad, mis kahte ümberlaadimist välja kannatasid.

See, mida Panama kanaalilt eriliselt Euroopa jaoks oodati ja kardeti, nimelt, et selle kaudu Lääne-Ameerika odava viljaga Euroopa turud ülejutatatakse, on tulemata jäänud. Vilja väljavedu Vaikse ookeani rannikult on küll kasvanud, kuid mitte niisugusel määral, nagu ette kujutati ja pealegi võib tähele panna, et viimasel ajal selle väljaveo siht ei ole mitte Euroopa, vaid suurel määral Aasia. Nimelt läks üle Vaikse ookeani sadamate 1923. a. välja 20 milj. bushelit nisu ehk 12,8% ja 1924. a. 33 milj. bushelit ehk 41,5% kogu Ühisriikide välja-veost. Samuti langes jahu väljaveost Vaikse ookeani sadamate peale vastavalt 29% ja 39%, kuid sellest viljast läks Aasiasse 1923. a. 33% ja Euroopasse 61%, kuna 1924. a. Aasiasse läks 57% ja Euroopasse ainult 40%. Kogu Vaikse ookeani rannast vaatab Aasia poole ja nähtavalt on Aasia need turud kasvamas, kus ka Lääne-Ameerika viljale ostjaid leidub. See vili läheb esimeses järjekorras Jaapanisse, kuhu 1923. a. viidi üle 5 milj. busheli ja 1924. a. üle 10 milj. busheli. Teine tähtsam turg on Hiina, kuhu 1924. aastal läks üle 8 milj. busheli 1 miljoni asemel 1923. a. Nii paistab, et sealt poolt Euroopale viljauputust karta ei maksa, seda enam, et iseäranis Kanaadas, kus teravilja kasvatus kiirelt edenemas on, hoopis teisi teid otsitakse Euroopa turgudele ligipääsemiseks. Esimeses järjekorras tuleb siin nimetada Püha Laurentsiuse jõe kanaliseerimist, millega juba nii kaugele on jõutud, et ookeani laevad kuni Montrealini

võivad sõita ja vähematel laevadel juba Chicagosse, Buffalosse, Port Arthuri, Duluthi ja teistesse suurte järvede sadamatesse ligipääsemine võimalik on. Täieliku ookeani laevatee ehitamine, mis Atlanti ühendaks suurte järvedega ja sellega Euroopa ja suurte järvede sadamate vahel otsekohese laevaühenduse looks ning mõnel juhtumisel kaupade väljaveo kulused sellega kuni 10 dollarit tonni pealt vähendaks, on lähemate aastate küsimus. Sealjuures ei tohi unustada, et suur osa praegusest Kanaada teravilja produktsioonist praegugi neid veeteid mööda Euroopasse saadetakse ja et ka Ühisriikides järvede mõjupiirkonda kuuluval maa-alal produtseeritakse mitte vähem kui 75% kogu nisust, 65% maisist ning kõik 100% linaseemnest.

Teine väljapääsutee eriti Kanaada viljale preeria raioonidest on kavatsetav raudtee Hudsoni lahe kaldale Winnipegi piirkonnast Port Nelsonini, mis igatahes palju lühem tee on kui Vaikse ookeani sadamatesse.

Nii ei saa igatahes mitte Panama kanaali selles süüdistada, kui Ameerika meid oma odava viljaga uputab, vaid see uputus tuleb peaasjalikult Atlanti sadamate kaudu.

Panama kanaali kui rahvusvahelise veete tähtsus järgneb alamaltoodud võrdlustest.

Kaupade liikumine Panama kanaalil:

	Atlanti ookeanist	Vaiksest ook.	K o k k u.
	Vaikse ookeanini.	Atlanti.	
Tuhanded tonnid			
1914-15	2 070	2.817	4.888
1915-16	1.369	1.725	3.094
1916-17	2.929	4.129	7.058
1917-18	2.639	4.892	7.532
1918-19	2.740	4.176	6.916
1919-20	4.092	5.281	9.374
1920-21	5.892	5.707	11.599
1921-22	5.495	5.388	10.884
1922-23	7.086	12.481	19.567
1923-24	7.860	19.134	26.994
Kokku	39.435	65.735	107.910

Viimaste aastate kohta, kus vahet on tehtud Ühisriikide rannasõidu ja muude vedude vahel, saame rannasõidu kohta järgmised andmed:

Kaupade liikumine:

	Atlanti ookeanist	Vaiksest ook.	K o k k u.
	Vaiksesse ookeani.	Atlanti.	
Tuhanded tonnid.			
1920-21	698	649	1.348
1921-22	1.288	1.274	2.562
1922-23	2.608	5.460	8.068
1923-24	3.295	10.786	14.081

Protsentides kogu vedudest kuulus selle järele Ühisriikide rannasõidu arvele viimasel aruande-aastal 42% vedudest Atlanti ookeanist Vaiksesse ja 56% vedudest vastupidises sihis.

Kogu läbikäimisest kanaalil kuulus 3/5 Ühisriikide rannasõidule. Sellest järgneb muidugi ühtlasi ka see osa, missugust kanaal mängib Ühisriikide majanduses.

Kuna elmistest andmetest näha on, et viimasel aastal läbikäik Panama kanaalist on jõudnud oma suuruse poolest Suezi kanaalile järele, võib olla isegi vähe mööda, ja et see läbikäik õige kiirelt kasvamas on, siis ei tule omegi arvata, et kaupade hulk, mis mõlemast kanaalil läbi liigub, üheväärtuline on. Lähemad andmed näitavad nimelt, et kõige suurem osa viimase aja liikumisest Panamas kuulub tanklaevade tonnaashile. Nii oli tanklaevade koorem:

	Atlanti ookeanist	Vaiksest ook.	K o k k u.
	Vaiksesse ookeani.	Atlanti.	
1922-23	477.860	4.330.723	4.808.583
1923-24	454.785	9.706.818	10.161.603

Sellest järgneb, et ligi pool Vaiksest ookeanist tulnud kaupadest toodi tanklaevadega, teiste sõnadega — tähtsam produkt, mis kanaalil liigub, oli Kalifornia nafta, mida veetakse Idasse destilleerimiseks ja ka põletamiseks tooresõlina. Kogu sellest tanklaevade liikumisest on vähemalt 80% Ühisriikide rannaveod ehk küll täpne statistika selle kohta puudub. (Järgneb).

Meie tööstusettevõtete tulutoovuse tõstmise probleem.

Insener J. Podsolov.

IV.

Tähtsamad detailid: materjaal ja töö.

Nagu teada, sünnib igas tööstuses toormaterjaali kuju muutmine tööliste tööjõu arvel. Nii on siis materjaal ja töö kaks

tähtsamat punkti, mis aluseks on asjaajamise iseloomule ja tööstuse organisatsioonile igal juhtumisel eriti.

Tarvismineva materjaali suhtes tuleks kahesugust ettevõtte organide tegevust märkida. Esiteks – väline, kuhu kuulub kõige laiaulatuslisem teadete kogumine vastava tooresmaterjaali hindade kohta teda produtseerivatel turgudel ja ühtlasi selle materjaali koondumiskohtade või jaotuse üle eriti ka meil Eestis. Siis tuleks ostupoliitika tingimustega, mille juures ja mille alusel ostud sünnivad. Kolmandaks – detailid: tarviliku materjaali sortide täpne spetsifikatsioon ja tooresaine vastuvõtmine uurimiste, proovide, analüüside jne. põhjal. Meie ettevõtete puuduliku arenemise tõttu (meie vähearvulised sõjaeelses mõttes suured ettevõtted töötavad kõik äärmiselt kokkusurutud kujul) puuduvad neis enam-vähem väljaarenenud kujul n. n. materjalide osakonnad, missuguste funktsioone üleval puudutasime. Sellest ei või veel järeldada, et mainitud kolme nõudmist üldises organiseerimise skeemis ignoreerida tohiks. Kõneallosel punkt on ettevõtte arenemise käigus selleks liig tähtis, et teda tähelepanemata jätta. Jätame kõrvale nende ettevõtete materjalide osakonnad, mis organisatsioonilises mõttes eriti ebaõnnestunud on; näituseks, on ühel Tallinna mehaanilistest töökodadest materjalide osakond muutunud likvidatsiooni jaoskonnaks (materjaali suhtes), sest tegevus oli peaaegu seisma jäänud ja selle tõttu oli materjaali hulk liig suur – teda hakati lihtsalt müüma. Teisel juhtumisel oli lugu just vastupidi – terve jaoskonna funktsioonid mis vastupidi koondatud ühe isiku kätte, kusjuures sisseostusid tehti ainult nende tarbete rahuldamiseks, mida iga üksik juhtumine esitas, ja nimetatud isik oli kohustatud materjaali odavalt kokku ostma ükskõik, kust juhtus. Kuid suurel viisil produtseerijates ettevõtetes (nimetatud kaks tehast ei kuulunud sarnaste hulka) ei ole mingisugune juhuslikkus sellel alal mõeldav, ning asja tähtsust arvesse võttes, juhib sisseostude tegemist üks ettevõtte direktoritest.

Tooresmaterjaali tarvitamise organiseerimine tehases eneses pole ka vähema tähtsusega sugugi, kuid siin tehakse meil tihti suuri vigu. Tehases peaks materjaali teatud viisil arvestatama ja hoitama, selleks peaks ladujuhataja mingi kindla ja tingimata näitliku arvestamise viisi, näituseks kaardi süsteemi, tarvitusele võtma. Edasi oleks selles suhtes tähtis, missuguse süsteemi

mi järele laduhoidja töökodade nõudmise peale materjaali välja annab, s. t. tähtis oleks seda saavutada, et materjaali välja antaks nii palju, kui palju teda käesoleva töö peale kulub. Kas seda mõõtmist ja kaalumist kohe toimetada, ehk kui mitte, siis missugused võimalused on laduhoidjal selle järele valvata, et tööst üle jäänud tarvitamiseks kõlbulik materjaal õigel ajal tagasi toodaks. On ju teada, et ainult õige väikeste mehaaniliste tööde juures materjaali hind tööpalgaga võrreldes õige väike on. Kuid sarnaseid ettevõtteid ei ole meil peaaegu sugugi. Kõikidel teistel juhtumistel moodustab materjaali hind õige märgatava protsendi valmissaaduse väärtusest, ulatades vahel isegi 50%. Kuid meil peetakse siiski rohkem seda silmas, et töölised, töölt lahkudes, enesega midagi ühes ei viiks, kui seda, et laduhoidja täpselt nii palju materjaali välja annaks, kui teda tarvis läheb. Lõpuks, on väga suure tähtsusega küsimus, kuidas võimalikult ratsionaalselt ära kasutada neid materjaali ülejääkisid, mida käesolevas tööstuses enam otsekohe tarvitada ei saa.

Tööstustele, kus väga mitmesuguseid tarberisti valmistatakse, oleks siis veel tähtis: saatehtede või kaartide süsteem ja materjaali kulutamise kiire registreerimine.

Saateleht kirjutatakse välja kontoris, seal oleks täpselt ära märgitud, kui suur hulk materjaali, missugusest seltist jne., saaduse valmistamiseks töökojale välja tuleb anda. Kõike seda määrab kontor, vähemates ettevõtetes tehniline büroo ja suurtes – eriline dispositsiooni büroo. Kaardile märgitakse tellimise nr., kõik tähtajad, kõik ümbertöötamise operatsioonid ja materjaal, lõpuks, võidaks kaardile ka niisuguseid peensusi märkida, kui tööde järjekord ühe ehk teise detaili juures, siis kõik andmed masinate seadmise kohta ja ühtlasi kokkulepped töölistega. Saateleht liigub töökoda mõõda ühes saaduse enesega, laduhoidja annab tema põhjal materjaale välja ja teeb sellekohased märkused lehele, viimati läheb leht ühes kaubaga valmissaaduste ladusse ja nii võib tema kaudu tagant järele tervet valmistamise käiku jälgida.

Väga tähtis on õigel ajal materjalide kulu äramärkimine selles suhtes, et siis võimalus avaneb, materjaali ladu õigete põhimõtete järele varustada, sest tarvitamise kiirusest ja korrast on selge pilt. Kuid autoril on teada ettevõtted, kus andmed ladust materjalide kulutamise kohta alles

2 kuud peale nende tõeliku kulutamist saabusid, nimetatud ettevõtete hulgas on ka need, kus alles hiljuti Nõukogude vedurid remonteerida olid, järjekult oli neil tegemist suure hulga korduvate materjaali seltside ja kvantumitega, kuid siiski tuli neil suuri summasid viivitusraha kanda. Nii oli ühel juhtumisel põhjuseks mitte sugugi vähene teenijate hulk (sellega tegutsesid 3 inimest), vaid ebaõige tööjaotus. Peale selle olid need inimesed täiesti oma hoolde jäetud, ülemus nägi et nad õigel ajal tööle ilmusid, kogu aeg midagi kirjutasid ja rehkendasid, ja ei teinudki nendega rohkem tegemist. Nimetatud juhatajale oli organisatsiooni tehnika täiesti võõras, ta tegi lihtsa otsuse, et tööd kiirendada võiks ainult personaali suurendades, et aga see soovitav polnud, siis püsis tekkinud seisukord muutmata.

Nii siis oleks kokkuvõetult materjaali kohta öelda:

Väline tegevus:

1. Informatsiooni muretsemine välis- ja siseturu kohta;
2. Ostupoliitika;
3. Tarvimineva materjaali kohta täpsete teadete kokkuseadmine ja teaduslik-erapooletu materjalide vastuvõtmine.

Sisemine tegevus:

4. Materjalide hoidmise ja väljaandmise viisid;
5. Jäänuste kasutamine;
6. Saatelehed. Materjaali kulu kiire äramärkimine.

* * *

Mitte vähem, ehk öieti veel enam tähtsaks küsimuseks tööstuse korraldamisel on tööliste tööjõu ratsionaalne ärakasutamine. Esitame kohe seisukohad, missuguseid siin eelistama peaks. Meie ei olea, muidugi, et üks või teine neist seisukohtadest töösturitele teadmata oleks, kuid võime tõendada, et meie praktikas praegu kõikide nende seisukohtade ühist tarvitamist raske leida on. Kui, näituseks, sarnaseid küsimusi, nagu tööliste õige valik ja õige hindamine, mitte kõrvalisteks ei peetaks ja täielikult meistrite kompetentsi ei jäetaks („Meisterwirtschaft“), siis tunneks nii mõnigi ettevõtte kohe, kui suure tähtsusega ettevõtte

heaks käekäiguks hästivalitud tööliste koosseis on. Nüüd loob ettevõtja omale arvamise tööliste kohta meistri teadaannete põhjal. Ja kuivõrd need viimased administratiivsest ning eriti distsiplinaarsest võimust loobuma on pidanud, sedavõrd meelsamini iseloomustavad nad ettevõtte juhtide ees üksikuid töölisi tihti oma isiklikkudes huvides. Kuidas võib arvamisel olla, et tehasel kõik korras on, kui kõige tähtsama küsimuse (toome tema allpool üksikutes punktides) lahendamine meistrite hoolde on jäetud, kes tihti organiseerimisküsimustes täielikud võhikud on, ja sagedasti kõige mitmekesisemate ülesannetega koormatud, nii et neil enestelgi raske on aru saada, milles peatöö seisab, ja mis kõrvalise tähtsusega on.

Meil on käesolevat küsimust õige vähe analüüeeritud ning selle tagajärjel on tööliste suhtes asjade seisukord niisuguseks kujunenud, et teda iseloomustada saaks veresoonte lubjanemisega vanaduse tulekul (eelpool nimetatud „Meisterwirtschafti“ suhtes). Võetakse kord joodiga arstimine ette, s. t. töölistel avaldavad omalt poolt survet, et palkade kõrgendust ja oma nõudmiste rahuldandmist saavutada, ent läheb kergemaks, näib, nagu muutuks kõik paremuse poole – kuid sealsamas ilmuvad haiguse nähtused uuesti. Üldiselt öelda, on tööjõu küsimus organisatsioonilisest seisukohast väljaminekust täiesti sõõritis ning kunagi ei ole tarvidus psükoloogilist analüüsi abiks võtta nii suur olnud, kui seda tööstuse huvides praegu tegema peaks.

Organisatsiooniline külg.

1. Uute tööliste ametisse asetamine.
2. Töö tasumises niisuguse süsteemi loomine, et tööline ise vahetpidamata tööst huvitatud oleks.
3. Kaitseabinõud õnnetute juhtumiste ärahoidmiseks töö ajal.
4. Hügieen ja mõnused, ilma milleta töölistel ettekujutus vabrikust ühineb ettekujutusega millegist rusuvast, eba-meeldivast ja mustast.

Psükoloogiline külg.

5. Inimeste õige valik ja nende kasutamine üheks või teiseks tööks, oskuste ja kalduvuste järel.
6. Ergutused ja ametikõrgendused.

7. Distipliin, mis toetaks teadmiste austamisele, autoriteedile ja ühiste huvide tunnustamisele.
8. Sarnane korraldus, et võimalik oleks tööliste meistriks õpetamiseks administratiivseid ja organisatsioonilisi kalduvusi üles leida.
9. Õpilaste väljaõpetamise õigele alusele seadmine.

Kõige paremini lahendatakse need küsimused neis väljamaa ettevõtetes, kus õige töötamise süsteem on läbi viidud. Nii oli autoril juhus, Berliinis A. Borsig'i vabrikus olles, ühe Saksamaa kohta haruldase juhtumisega tutvuneda, kus nimetatud ettevõtte ühe väga kogenud ja haritud meistri „inseneriks“ tunnistas. Muidugi on see meistriks avaldatud tunnustus alatiseks firma nimega seotud, kuid nimetatud firma on üks vanematest Euroopas ja kujutab endast ühte väga hästi organiseeritud ettevõtet, nii et sellel algupäraselt saadud tiitlil omajagu väärtust on. Õpilaste, s. t. tulevaste kvalifitseeritud tööliste küsimus on meil praegu õige viletsalt lahendatud, — nii näitab ametlik statistika, et 17 aastast nooremad töölised ainult osalt õpilasteks kuuluvad, kõigest 250 meest ja 125 naist. Naisi ei tule siin arvesse võtta, sest nemad ei püüagi kvalifitseeruda, järjekult on nad lihtsalt noored töölised ja muud midagi; õpilasi võib igal juhtumisel mitte vähem kui 10% suure ettevõtte tööliste üldarvust olla. Masinatööstuses on neid kõigest 35 inimese ümber, s. t. naeruväärt vähe. Üldse ei ole meil õpilaste väljaõpetamise süsteemi olemas. Kuid Tartus töötavad 2 aastat kursused, kus harilikud töölised algteadmisi omandavad ja ennast kahtlemata kvalifitseeritud tööliste kategooriasse ette valmistavad. Nii täiendavad Tartus noored ja energilised töölised vabatahtliku eneseharimisega seda puudust, mida meie oma tööstusele ette heita võime.

V.

Peab tunnustama, et psükooloogilisel küljel tööstuse reorganiseerimise probleemid kasutoovuse suurendamise mõttes tähtis koht on. See asjaolu tuli ilmsiks siis, kui tööstusettevõtteid enese ümber suurt tööliste massi koondama hakkasid, s. t. kuulub kõige uuemasse aega. On ju teada, et ametiühisuste ilmumine kontinendil seotud on suurte ettevõtete tekkimisega. Psükooloogiliste küsimuste vaatlemise tarvidus

ettevõtete organiseerimise probleemi lahendamisel suurenes iseäranis sõja ajal. Nagu eelpool seletatust näha, vastab asja psükooloogiline külg meie kultuuri tundele ja sellepärast peaks tema abiks olema ettevõtete rajamiseks uutele, parematele alustele. Psükooloogiliste seaduste tundmisele rajatud vaatluste elluviimine tööstusettevõtete praktikas on sama kasulik ja tarvilik leidus, kui kiirloike teras. Ega muidu mõlemi nimetatud küsimuse hoolsa uurimise ajajärk ühte ei langeks.

Kui elu ennast tähele panna, siis leiame peagi, et mõned eelpool formuleeritud võtetest ise ühel või teisel teel enesele ettevõtetesse teed rajavad. Kuid sel nähtusel ei ole mingit väärtust, sest siin pole tegemist reorganiseerimisega varem vastuvõetud plaani järele ja nii võib mõnigi hea asi, mis tähelepanemata ilmunud on, sama tähelepanemata kaotsi minna.

* * *

Viimasel ajal on meil ajakirjanduses tihti tööstusettevõtete elujulikkusest kõneldud, kuid sealjuures ei juhatata kunagi mõõdupuud selle elujulikkuse määramiseks, — on ka arusaadav, sest see oleks väga raske ja nõuaks ettevõtte tundmist igal juhtumisel eriti. Ühe või teise ettevõtte uurimisel võiksid eelpooltoodud mõtted mõõdupuuks olla, kui neid igal juhtumisel vastavate detailidega täiendada. Sel teel toimepandud uurimise põhjal võime juba tööstuse käigust järeldada, kas meil tegemist on elujulise või väljasureva organismiga, kas reorganiseerimist kiiresti saavutada võib, või on kõik katsed lootusetu. Aktsiaseltsidele kuuluvatel ettevõtetel on alati revisjoni komisjonid olemas, kuid nende tegevus piirdub ainult äriraamatute vormilise revideerimisega, s. t. kõige vähem tähtsa tegevusega, mis ettevõtte tulutoovuse peale mingit mõju ei avalda. On nii kujunenud, et ennast direktiooni kompetentsi ei segata ja tööstuse organiseerimine kuulub direktiooni kompetentsi. Seda kommet võib siiski vana aja jäänuseks lugeda, kus peremees, kellel küll raha oli, kuid kellel eriteadmised puudusid, kõik täielikult valitseja hoolde pidi usaldama, sest et ta teisiti ei saanud.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Majaomanik“ nr. 35 15. nov. 1924.

„Ametühisusline kuukiri“ nr. 7. 1924.

„Aed“ nr. 11. Nov. 1924.

„Maaomavalitsus“ nr. 11. Nov. 1924.

„Eesti Politseileht“ nr. 44. 15. nov. 1924.

„Ajalooline kuukiri“ nr. 3 1924.

Kroonika.

Eesti.

Külmetusmaja osatõhususe loomine. Valitsus otsustas erakorralisesse eelarvesse vastu võtta 15 miljoni külmetusmaja ehitamiseks tuleval aastal. Tallinna külmetusmaja omanikuks saaks osatõhusus, kusjuures osatõhhi kavatakse välja anda 1000 ja nende hinnaks määrata 50.000 marka. Riik kavatses osatõhudest omandada 60%.

„Vaba-Maa“ 16. nov. 1924.

Esimesed kaks vagunit elus siig jõudsid Venest Eestisse 16. novembril. Kuuldavasti pakuvad venelased 10.000 elus siiga müüa.

„Kaja“ 19. nov. 1924.

Eestist nõutakse Leedusse viinapõletajaid. Et Leedus vilunud viinapõletajaid puudus on sealsed vabrikute omanikud Eesti esitaja poole pööranud küsimusega, kas mitte Eestist viinameistrid ei saaks.

„Pvl.“ 20. nov. 1924.

Uned kalduvused metsamüügi küsimuses. Kuna rahaministeeriumi algatusel metsamüügi koupa pea ainult Froman ja Ko-ga püüdi sobitada, olevat viimasel ajal kontroleerima hakatud ka teiste metsaostjate pakkumisi, riigile kasulikkuse seisukohalt, millest järeldada võib, et kodumaa äride pakkumisi tõsisema tähelepanu alla võetakse.

„Kaja“ 20. nov. 1924.

Ulila elektrijaama Tartu linnale omandamise küsimus. Tartu linnal oli kavatsus raudteejaama ja Tähivere poolse linnaosa valgustamiseks Ulila elektrijaamalt lisaelektrivoolu rentida, kuna ta ise talvekuudel kõiki nõudeid rahuldada ei jõua, nõudes Ulila elektrijaamalt 3,5 miljoni tagatist. Seda ei suutnud Ulila ettevõtjad anda ja tegid linnale elektrijaama müügiehtepaneku 160 miljoni marga eest. Linn pakus 105 miljoni.

„Kaja“ 21. nov. 1924.

Rootslased loobuvad põlevkivi kontsessioonist. Põlevkivi kontsessiooni andmine Vallengbergi rahameeste grupile, mis valitsuse poolt juba otsustatud oli, on viimasel silmapilgul teostamata jäänud. Põhjuseks on poolte lahkumine 9. paragrahvi juures, mis kontsessioonäärilt riigi kasuks võetavad maksud kindlaks määrab, kus öeldud oli, et kontsessioonäär vastatakse erilistest maksudest ja väljaveotollidest. Allakirjutamise eel olla aga lepingu teksti parandatud, et kontsessioonäär vabaneb ainult väljaveotollidest, milles rootslased laia võimalust nägid neid aktiivsi ja teiste maksudega üle koormata ja lepingut alla kirjutamast keeldusid.

„Pvl.“ 21. nov. 1924.

Hüppler ja Grünbergi kätte antud uppunud varanduste päästetööde järelevalve on teedeministri otsusel mercasjandus-peavalitsuse peale pandud.

„Kaja“ 21. nov. 1924.

Liha ja lihasaaduste sisse- ja väljavedu 9 kuu jooksul 1924. a.

(Riigi statistika keskbüroo andmete järele).

Tänavu 9 kuu jooksul on Eesti tapamajades tapetud 83.142 looma. Peale selle tapetakse loomi ka kodusel teel üksikutes taludes ja mõisates, nii et täpseid andmeid lihaproductseerimise ja tarvitamise kohta ei ole. Mis sisse- ja väljaveosse puutub, siis näitavad järgmised arvud nende kõiku viimastel aastatel:

Sissevedu.

1920. a.	59.656	klg.
1921. a.	68.747	„
1922. a.	40.540	„
1923. a.	111.580	„
1924. a. 9 kuud	68.300	„

Väljavedu.

1920. a.	4.111	klg.
1921. a.	117.297	„
1922. a.	2.140.391	„ — 119,6 milj. Emk. eest.
1923. a.	1.012.120	„ — 70,1 „ „ „
1924. a. 9 kuud	442.715	„ — 41,9 „ „ „

Nagu näha, on liha väljavedu 1921. ja 1922. a kiiresti kasvanud. 1923. a. alates on ta tagasi läinud. Selle vastu on sissevedu viimasel ajal suurenenud.

Tänavune liha väljavedu 9 kuu jooksul on 442.715 klg. 41.894.670 Emk. väärtuses. Kõige rohkem on välja saadetud värsket ja soolatud sealiha, siis loomaliha. Kolmandal kohal seisab suitsetatud (sealiha väärtuse järele seisab ta loomaliha ees). Tänavu väljaveetud üksikute lihasaaduste hulka ja väärtust näitab järgmine tabel:

	1000 klg.	1000 Emk.
Sealiha värsket ja soolatud	230,1	23.240,4
Sealiha suitsetatud	52,8	7.730,9
Loomaliha	126,6	7.600,3
Vasikaliha	9,7	439,4
Lambaliha	5,6	500,4
Kodulinnuliha	2,7	318,0
Muu liha	4,5	519,6
Rasv sulatatud	0,6	72,0
Vorstid	7,99	1.101,6
Lihakonservid	2,1	362,0

Eesti liha ostjad on Saksamaa, Läti, Soome, Inglismaa ja mõned teised maad väiksemal määral. Neist ostab kõige rohkem Saksamaa — 9 kuu jooksul on sinna saadetud umbes 167 tuhat kilogr. liha.

kaupa üle 17 milj. Emk. väärtuses. Saksamaale on tänavu välja veetud :

	tuh. kg.	milj. Emk. eest.
Värsk. ja sool. sealiha	116,1	11,6
Sealiha suitset.	25,2	3,2
Looma- ja vasikalihha	12,7	0,7
Muu liha	3,5	0,4
Vorstid	7,9	1,1
Lihakonservid	1,2	0,3

Loomaliha ostab kõige rohkem Läti. Ka teisi lihasaadusi on tänavu Lätimaale saadetud :

	tuh. kg.	milj. Emk.
Loomaliha	105,0	6,3
Sealiha	74,9	7,7
Muu liha	1,0	0,1
Sulaf. rasv.	0,6	0,1

Tähtsamad lihasaadused, mis tänavu Inglismaale ja Soome välja veeti, on :

	Inglismaale		Soome	
	1000 klg.	Milj. Emk.	1000 klg.	Milj. Emk.
Sealiha värsked ja sool.	31,8	3,2	7,2	0,7
Sealiha suitset.	6,9	1,1	20,0	3,2
Loomaliha	-	-	18,0	1,0

Väljamaalt on tänavu 9 kuu jooksul Eestisse toodud :

	tuh. klg.	609,5 tuh. Emk.
Sealiha värsked ja sool.	10,0	
Sealiha suitsetatud	0,1	60
Rasv sulatatud	57,6	3.730,0
Lihakonservid	0,6	51,1

Kokku 68,3 tuh. klg. 4.396,6 tuh. Emk.

Sealiha oleme saanud peamiselt Ameerika Ühisriikidest (7,3 tuh. klg. - 447,2 tuh. Emk.). Sulatatud sea- ja loomarasva importeerisid :

	26,9 tuh. klg.	1,7 milj. Emk. eest.
Saksamaa		
Ühisriigid	24,0	1,6
Daani	3,0	0,2
ja Soome	3,0	0,2

Lihakonservid tulid enamasti Saksamaalt.

Või ja kanamunade väljavedu Eestist oktoobrikuus 1924. aastal.

Põlluministeeriumi kontrolljaama andmete järele on tänavu oktoobrikuu jooksul Eestist 27.430 pd. 9 nl. võid ja 2.007.040 muna välja veetud.

Suurem osa võid on saadetud Saksamaale - 25.864 pd. 20 nl., kuna 1.565 pd. 20 nl. Inglismaale läks.

Mune on väljamaale saadetud järgmiselt :

	I sort.	II sort.	Kokku.
Inglismaale	341.280 tk.	397.440 tk.	738.720 tk.
Saksamaale	168.480 "	220.320 "	388.800 "
Rootsi	419.040 "	460.480 "	879.520 "
Kokku	928.800 tk.	1.078.240 tk.	2.007.040 tk.

Tänavu oktoobrikuus on võid ja mune vähem kui septembris, aga tuntuvalt rohkem kui mineva aasta oktoobris välja veetud :

	Oktoober 1924.	Sept. 1924.	Oktoober 1923.
Või	27 430 pd.	32.404 pd.	13.372 pd.
Munad	2.007.040 tk.	2.368.800 tk.	725.040 tk.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

7-14. novembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud :

1. Eksportkaup.

15 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 185,7 tonni; 1 vag. gipsi, kaal 16,3 tonni, 1 vag. vanu kõisi, kaal 1570 klgr. ja 4 kohta majakraami, kaal 191,3 klgr.

Kokku 17 vagunit kaupa ja 22 saadetust bagaash-kaupa, kaal 679,8 klgr.

2. Transiitkaup.

2 vagunit segakaupa, kaal 14,5 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud :

77 vagunit päevaliliseemneid, kaal 975,8 tonni; 25 vag. linu, kaal 183,9 tonni; 3 vag. Siberi võid, kaal 31,4 tonni ja 11 vag. linaseemneid, kaal 180,4 tonni.

Kokku 111 vag. kaupa ja 3 saadetust bagaash-kaupa, kaal 185 klgr.

14-21. novembrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud :

1. Eksportkaup.

35 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 431,9 tonni ja 26 saadetust bagaash-kaupa, kaal 1203,4 klgr.

2. Transiitkaup.

Sel nädalal transiitkaupa saadetud ei ole.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud :

85 vagunit linu, kaal 679,6 tonni; 23 vag. päevaliliseemneid, kaal 506,2 tonni; 2 vag. elus sigu; 1 vag. segakaupa, kaal 20 tonni; 8 vag. Siberi võid, kaal 105,7 tonni; 2 vag. takku, kaal 10,5 tonni; 6 v. linaseemet, kaal 98,6 tonni ja 2 tsisterni petroleumi, kaal 25,2 tonni.

Peale selle 13 saadetust bagaash-kaupa, kaal 721 klgr. ja 1 suure kiiruse saadetust, kaal 1626 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

7-14. novembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud :

5 vagunit tsementi, kaal 79,4 tonni; 2 vag. odre, kaal 32,8 tonni; 1 saadetust mifmesugust pudukaupa, kaal 480 klgr.; 1 saadetust kalevit, 1 saadetust puuvillariiet, kaal 370 klgr.; 2 Tartu „Astroni“ vabriku platiinot, kaal 720 klgr.; 1 vag. liha, kaal 2799 klgr.; 1 plativorm aurukatla osadega, kaal 5050 klgr.; 3 saa-

detust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 1172 klgr.; 3 vag. segakaupa, kaal 5,3 tonni; 6 vagunit 69 elus sarvloomaga ja 3 vagunit 81 elus seaga

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit suhkurt, kaal 28,1 tonni; 1 vag. kriiti, kaal 10,2 tonni; 1 saadetus eeferti, kaal 458 klgr.; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 274 klgr.; 1 vag. terasrauda, kaal 4,9 tonni; 2 tsisterni bensini, kaal 29,7 tonni; 1 saadetus vankrivedrusi, kaal 1896 klgr.; 1 platvorm vabriku masinatega, kaal 3310 klgr.; 1 vagun heeringaid, kaal 10,4 tonni; 5 vag. segakaupa, kaal 16,9 tonni; 3 saadetus nahka, kaal 616 klgr.; 1 saadetus eluspuid, kaal 704 klgr.; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,6 tonni ja 1 vagun rukist, kaal 14,6 tonni.

14–21. novembrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

1 vagun tsementi, kaal 17,1 tonni; 2 vag. odre, kaal 32,0 tonni; 2 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 950 klgr.; 2 vag. kalte, kaal 15,7 tonni; 1 saadetus Tartu „Pain Normali“ vabriku küpsetatud teraleiba, kaal 344 klgr.; 1 vag. 13 elus sarvloomaa-, 1 elus lamba- ja 1 elus vasikaga ja 6 vagunit segakaupa, kaal 12,9 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit suhkurt, kaal 30,8 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 10,5 tonni; 1 saadetus nahka, kaal 349 klgr.; 1 saadetus trükitähti, kaal 575 klgr.; 1 vagun raud-, plekk-, ja emaileeritud nõusid, kaal 2705 klgr.; 2 vag. takku, kaal 3816 klgr.; 1 saadetus mitmesugust pudukaupa, kaal 326 klgr.; 1 saadetus sahariini, kaal 1595 klgr.; 3 vag. rukist, kaal 46,9 tonni; 1 saadetus taimevõid, kaal 585 klgr.; 2 vag. raudkaupa, kaal 2071 klgr.; 1 saadetus kirjutuspaberit, kaal 425 klgr.; 1 saadetus loomarasva, kaal 1061 klgr.; 6 vag. segakaupa, kaal 13,6 tonni ja 2 vagunit emaileeritud plekkkõõginõusi, kaal 6,1 tonni.

Tallinna sadama tegevus septembris 1924. a. (Riigi statistika keskbüroo andmetel). Septembris 1924. aastal tuli Tallinna sadamasse kaugesõidult 141 laeva 56.794 netto rgt. mahutavusega; sama aja jooksul läks välja 145 laeva 59.628 netto rgt. mahutavusega.

Rannasõidu laevu tuli sisse 223 ja läks välja 246. Viimaste rannasõidu laevade mahutavus oli 11.639 netto rgt.

Jaotus maade järele kaugesõidus oli järgmine:

Rahvusline lipp	Tuli sadamasse		Läks sadamast	
	Arv	Mahu n. rg. t.	Arv	Mahu n. rg. t.
Eesti	34	4.087	39	5.384
Daani	6	4.630	5	4.462
Hispaania	1	721	1	721
Hollandi	1	99	1	99
Inglise	9	7.201	8	6.432
Läti	1	268	2	549
Rootsi	3	3.631	4	3.703
Saksa	33	19.171	30	18.736

Soome	33	16.986	54	17.103
Muud	—	—	1	2.439

Kokku	141	56.794	145	59.628
Septembris 1923. a.	164	69.159	196	65.178

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Soome.

Kartulihinnad tõusevad. Sel nädalal on Eesti kartulitest Helsingis makstud 70–75 Smk. hektolit. Et ilmad juba külmemaks läinud, on arvata, et Soome omamaa kartulaid enam suuremal määral Helsingi ei saada. Sellepärast oleks Eesti kartulite siia ilmumine väga soovitatav. Arvesse aga tuleb võtta, et harilikult detsembrikuus Helsingi sadamas juba jääd on, mis tagasisõitu takistab.

Soome sõjaväe jaoks on oksjoni teel ostetud 9,3 milj. kg. kartulaid. Keskmise ostuhind oli 96,3 Spenni kg:lt (1923. a. 95,4 Spenni).

Soome liha sissevedu Norramaaale keelatud. Soome on juba kauemat aega katsunud saada luba liha sisseveoks Norramaaale. Siia maani ei ole see õnnestunud. Nüüd tahab Soome vastata repressaalidega. Nüüd on ette praegu käsil läbirääkimised Norra-Soome kaubalepingu tegemiseks ja „Maaseudun Tulevaisuus“ paneb ette, et lepingu tingimiseks tuleks panna, et Soome liha ja lihasaaduste sissevedu Norramaaale keelust vabastatud saaks.

Keeluseadus Soomes. Helsingis on läinud oktoobrikuus 1745 inimest süüdistatud ja kohtu kätte antud keeluseaduse rikkumise pärast. Piiritust on konfiskeeritud 12.541 liitrit. Vastavad arvud septembrikuus olid 1593 süüdistust ja 8982 liitrit, mis näitab, et piirituse tarvitamine järjest suureneb.

Rootsi.

Rootsi telliskivi vastu on, nagu ühe siinse suurema telliskivivabriku direktori seletusest järeldada võib, Inglismaal suurt huvi tundma hakatud. On Inglismaalt mitmeid järelepärimisi saadud, kuid näib, et Inglismaa kõrgele transpordikulude tagajärjel Rootsi telliskivi tarvitada ei või. Senini on Inglismaa Norrast oma telliskivi puudujäägi katnud. Et veokulud Norrast palju odavamad, siis ei saa Rootsi telliskivid Norra omadega inglise turul võistelda. Terve Rootsi telliskivitööstuse toodang on sisemaa tarvituseks ära läinud, välja veetud on ainult katusekiva Soome. Üksi Stockholm tarvitab aasta jooksul üle 10.000.000 telliskivi — Meie telliskivitööstus on juba mitu aastat Rootsist huvitatud olnud, kuid ilma tagajärgedeta. Hinna poolest võivad meie telliskivid Rootsi omadega võistelda, ka nende suuruse mõttes oleks vist võimalik Rootsi huvitsid täita. Peab oletama, et meie töösturid ise oma telliskividele Rootsis turu leidmiseks küllalt energilised pole olnud. Rootsi meie telliskividest otse huvitatud pole, kuna ta oma tarvituse sisemaa toodanguga ning väikse sisseveoga Saksamaalt täidab, kuid see ei pruugi veel tähendada, et meie telliskivi Rootsis turgu leida ei või. —

Rootsi-Poola kaubalepingu läbirääkimisi, mis-guseid alates 20. oktoobrist s. a. Varssavis peeti,

võib nüüd lõpetatuteks lugeda, nagu Rootsi ajakirjandusest näha. Nimelt on mõlemad pooled ühise kaubalepingu kava, mis enamsoodustuse põhimõttele rajatud, heaks kiitnud. Raskusi tekitas läbirääkimistel varemalt Poola nõudmine tuletiku monopooli sisse seada, mis Rootsi huvisid puudutas. Kui Rootsi tuletikutrust monopooli tuletikkude peale Poolas enesele saanud on, siis on loomulik, et kaubalepingu läbirääkimistes täielisele kokkuleppele on jõutud. Kaubalepingule kirjutatakse alla kolme nädala jooksul. — Ühenduses kaubalepingu läbirääkimistega on Rootsi kaubanduslistes ajakirjades ning ärieringkondades Poolale suurendatud tähelepanu pühendatud ning allakriipsutatud, et Poola Rootstile heaks turuks olla võib, mis stabiilse valuuta sisseseadmisega Poolas veel hõlbustatud on.

Rootsi juustuturul. Juustu sisseveos võib vähenemist tähele panna. Käesoleva aasta septembri jooksul veeti sisse 71.284 kg. juustu 151.654 kg. vastu septembris 1923. 9 esimese kuu jooksul ulatab üldine juustu sissevedu 750.579 kg. 766.555 kg. vastu sama aja jooksul aasta varemalt. Kuid Daani juustu sissevedu Rootsi on ka tänava kaunis rohke olnud ning kõigub 300.000 kuni 400.000 kg. vahel. Selle vastu on juustu sissevedu Soomest väga alanenud ning ulatab ainult 60.000 kilogrammi. Kuuldavasti saata Soome oma juustu nüüd hea eduga peasjalikult Saksamaale. Rootsi oma juustu hind 5 kuni 10 ööri pr. kg. madalam kui 1 oktoobril, kuid Daani juustusortide hinnad on Saksamaa hea nõudmise tagajärjel keskmiselt 10 ööri pr. kg. tõusnud. — Meie Roguefort ning Camembert juustusortide imitatsioonidele on siin turgu leida katsutud, kuid oleme konstateerima pidanud, et siin peasjalikult algupäraseid häid juustusortisid nõutakse ning et imitatsioon, vaatamata oma odavuse peale, siin vist vaevalt turgu leiab.

Venemaalt.

Läbirääkimised Vene-Saksa kaubalepingu asjus. Need läbirääkimised hakkasid juba möödunud aasta juunikuus peale ja nende eesmärgiks ei ole ainult kaubalepingu sõlmimine vaid ka terve rea teiste lepingute ettevalmistamine, millised peavad reguleerima mõlemate maade ja kodanikkude majanduslisi vahetusi.

Kavatsatud lepingud puudutavad järgmisi küsimusi: konsulaat asjad, mere- ja jõe laevandus, raudtee ühendus, tolli ja maksude poliitika, konsessioonid, kaubanduslike läbirääkimise reguleerimine, seadusliku kaitse küsimus, asumine ja elamisõigus, vahakohtud, pärandamisõigus j. n. e.

Seni peeti läbirääkimisi Berliinis. Seal on nõupidamised konsulaar lepingu asjas lõpetatud ja lahendamist on leidnud ka terve rida juriidilisi küsimusi. Nüüd jõudis delegatsioon Moskva, kus seni lahendamata küsimused arutamisele tulevad.

Kõik kavatsatud kokkulepped oleval määratud majanduslike aluse ehitamiseks Rapallo lepingule.

Enamlaste arvamise järele pidavat läbirääkimised edukalt lõppema, sest selles olevat esimeses joonel sakslased huvitatud, kes lepingu sõlmimisega oma väljaveole teed ida poole lahti teevad. Kuigi mõnel Saksa grupil Vene väliskaubanduse monopooli süsteem vastuvõtmata on, loodavad enamlased siiski, et asjalikkude ringkondade reaalpoliitika nõukogude suhtes võitu saab ja et kokkuleppeks suuri takistusi olema ei saa.

Vneshtorgbank ja väljamaa. Väljamaa krediit-asutused hakkavad viimasel ajal suuremat huvi tundma side loomises Venemaa pankadega. Nii on kaks suuremat New-Yorgi panka nõusolekut avaldanud Vneshtorgbankile krediite anda. Ka on Königsbergi linna pank Vneshtorgbankiga kokkuleppele jõudnud, mille eesmärgiks on otsekohest kaubanduslist läbirääkimist Saksa ja Venemaa vahel kergendada. Peale selle on Vneshtorgbanki direktor Taratuta kahe finansgrupi poolt kutse saanud Pariisi sõita läbirääkimistele.

Paberitööstus. Paberitööstuses on käesoleval aastal produtseerimise laiendamine ja mõnede vabrikute sisseseadete uuendamine ettenähtud, milleks W. S. N. H. ette paneb 15–20 miljoni rubla määrata.

Realiseerida kavatsatakse paberit käesoleval aastal 12 miljoni puuda 8,3 miljoni puuda vastu möödunud aastal. Kui nende omi toodanguid siit maha arvata, siis tekkiks puudujääk, mida jälle sisseveoga katta tahetakse. Nii tuleks paberit sisse vedada 10 miljoni rubla eest.

Ühenduses paberitööstuse laiendamisega on lõpulikult W. S. N. H. välisosakonna poolt otsustatud sisse vedada tselluloosi kergendatud tingimistele.

W. S. N. H. on S. W. K. ettepanekuga esinenud 1. detsembriks paberitööstuse kongressi kokku kutsuma. Kongressi programmis on ajalehepaberi produtseerimise suurendamise küsimus ja paberitööstuse sündikaadi organiseerimine ettenähtud.

Teated ettevõtete tegevusest.

Laevaühisuse ja laevasõidu a/s. „Lennuk“ likvideerimiskomisjon teatab, et seltsi aktsionäride peakoosoleku poolt 8. nov. 1923. a. otsustatud uus sissemaks aktsiakapitaali arvele 1922. a. kahjude katteks tasunud ei ole, seltsi peakoosoleku otsuse põhjal 1. det. 1923 a. alates likvideerimisele kuulub. Likvideerimiskomisjoni asukoht on Tallinnas, Kesk-Kompassi tän. nr. 1, krt. 1.

A/s. „Eesti meripank“ teatab, et aktsionäride peakoosoleku otsuse põhjal 4. nov. s. a. a/s. „Eesti meripanga“ tegevus likvideeritakse. Likvideerimiskomisjon kutsus kõiki isikuid ja asutusi, kellel a/s. Eesti meripangalt midagi nõuda, oma nõudmisi üles andma kuu kuu jooksul 14. novembrist s. a. arvates, likvideerimiskomisjonile äripäeval kella 9–10 homm. Komisjon asub Tallinnas, V. Posti t. 8, a/s Eesti meripanga ruumides.

Uued aktsiaseltsid ja osäühisused.

Puuvillasaaduste manufaktuuri Kreenholmi ühing. Tegevusala: puuvillasaaduste manufaktuuri sisseseadmine. Põhikapitaal: Mk. 12.000.000, mis jaotatud 2400 osat. à Mk. 5000 (R. T. nr. 138–1924. a.).

Muudatused aktsiaseltside ja osäühisuste põhikapitaalides.

A/s. Tallinna õli- ja värnitsavabrik „Extraktor“ on oma nime muutnud ja hakkab edaspidi tegutseda a/s. „Extraktor“ taimevõli- ja õlidevabrik Tallinnas“ nime all; ühtlasi määratakse põhikapitaal kindlaks Mk. 25.000.000 peale (enne Mk. 20.000.000), mis jaotatakse 1000 akts. à Mk. 25.000.

(R. T. nr. 137–1924. a.)

Ärikalender.

25. novembril.

Kirjastus-osaühisuse „Arenq“ osanikkude erakorraline peakoosolek kell 1/7 p. l. o./ü. ruumes, Märi-vahe tä. nr. 16.

29. novembril.

A/s. Eesti-Prantsuse Panga erakorraline peakoosolek kell 6 p. l. panga ruumes, Pikk tä. nr. 11. Päevakorras panga tegevuse lõpetamine.

30. novembril.

A/s. Võru Panga erakorraline peakoosolek kell 11 e. l. panga ruumes Aleksandri tä. nr. 14, Võrus.

Tähtsamad vähempakkumised.

Riigi raudteevalituse varustusosakond (Tallinnas, Tehnika tä. 16-a, tuba 18), kinnisel, 10. det. 1924. a., kell 10 homm. — umbes 1620 spiraal-vedrut.

Sv. varustusvalituse ehit- ja korteriosakond (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 127) kinnisel, 27. novembril s. a. kell 11 homm. — elektridõglampide pírne 10—100 N K. 220 v. 4600 tk.

Sv. varustusvalituse sõjariistade osakond (Tallinnas, Pagari t. 1, tuba 33), kinnisel, 5. det. s. a. kell 11 homm. — värnitsat, tinavalget, tsinkvalget, kompressiõli ja vankrimääret.

Tähtsamad enampakkumised.

Metsamaterjaali oksjonid.

29. novembr. s. a. kell 12 päeval Tapal, Ambla m. nr. 11, Poolmanni ruumides — Tapa metskonnas asuvad umbes 4921 tk. — 59.266 k.-j. kuivi okaspuu palke, 9 üksuses, alghinnaga 20—27 mk. kantjalg.

2. detsembril s. a. kell 12 päeval metsade peavalituses, Toomkiriku pl. nr. 3 — Rava metskonnas asuvad umbes 5337 tk. — 63.144 kantjalga okaspuu palke, 8 üksuses, alghinnaga 22—30 mk. kantjalg.

Lähemaid teateid saab metsade peavalituse töös- tusosakonnast ja kohalistelt metsatölematelt.

Uued seadused ja määrused.

Narva kaubasadama sunduslikud määrused on avaldatud „R. T.“ nr. 137—1924. a

Rahaministri määrus tulitükumaksu seaduse põhjal antud määruse § 19 osaliseks muutmiseks. 20. det. 1923. a. ja „R. T.“ nr. 2 — 1924. a. avaldatud määruse § 19-es ettenähtud väljaveoks määratud tulitüku saadetuste kindlustamine aktsiisiametniku poolt jäetakse ära.

(„R. T.“ nr. 138—1924. a.)

Kohtumargid. 1-, 5- ja 25-margalised kohtumargid on trükitud valgele vesimärkidega paberile. Märkide suurus perforerimise jooneni on 19,5×24 m/m. 1-margalise margi põhivärv on kollane, 5-margalise-sinine ja 25-margalise — punane. Märkide kujutuseks on kohtu embleem — kaalud ja mõök heledal kilbil. 1- ja 5- margalised margid on perforerimise

jooneni kaetud giljoshiir kaitsevõrguga, kuna 25-margalise margi kaitseks reljeef-võrk on.

(„R. T.“ nr. 135—1924. a.)

Korraldus Eesti vabariigi metall-vahetusraha kohta on avaldatud. („R. T.“ nr. 135—1924. a.)

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Gustav Maidok ja Helene Maidok, sünd. Kraus; Adrian Ivani p. Volkov ja Anette Jüri f. Volkov, sünd. Levet; Eduard Jaani p. Salström ja Anna Jaani f. Salström, sünd. Kausmann; Karl Katkots ja Emilie Katkots, sünd. Kesküla; Jaan Teder ja Marie Teder. (R. T. 137. — 1924.)

Gustav Hüppler ja Maria Hüppler, sünd. Grünberg. (R. T. 138 — 1924.)

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupe laaditud järgmisesel määral (vagunid):

	28. sept. —5. okt.	5—12. okt.	12—19. okt.	19—25. okt.	25. okt. 2. nov.	2—9. nov.
Teravilja ja jahu . . .	53	64	51	70	59	110
Kartulid . . .	61	81	128	83	100	85
Elusloomi . . .	78	55	96	85	77	86
Linu ja takku . . .	5	6	19	13	22	25
Põletispuid . . .	127	171	183	135	122	163
Muud metsamaterjaali . . .	366	429	324	264	300	229
Põlevkivi . . .	193	139	120	98	129	102
Turvast . . .	—	—	—	93	107	43
Tsementi . . .	—	—	—	65	23	37
Lubja . . .	—	—	—	6	8	9
Muud era-kaupa . . .	1082	1148	757	1062	953	853
Kokku . . .	1965	2093	2192	1974	1930	1742
Raudtee veod . . .	323	319	378	368	374	387

Kokku laaditud . . . 2288 2412 2570 2342 2304 2129

Tallinna laiaroopalise raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisaadetused):

	29. sept. 5. okt.	6—12. okt.	13—19. okt.	20—26. okt.	27. okt. 2. nov.	3—9. nov.
Teravilja ja jahu . . .	18	36	33	53	42	80
Kartulid . . .	17	87	74	75	97	93
Põletispuid . . .	109	133	135	147	68	85
Metsamaterj. . .	200	197	176	140	134	121
Linu ja takku . . .	—	2	2	3	11	22
Põlevkivi . . .	72	41	47	63	49	20
Turvast . . .	34	59	88	63	80	78
Muud erakaubad . . .	224	271	340	226	275	228
Kokku . . .	674	826	895	772	750	727

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort.	pd.	1000—	Lina, Võru	pd.	3250—3300
sõre Ameerika	"	1060—	Lina seemned, õli 87½% basis fr. Tall.	"	450—470
A/S. Rotermanni tehaste jahud:	"	—	külvi 98%	pd.	520—530
nisu, pehme, ...	"	—	Takud, Codilla I.	"	—
" sõre	"	—	II.	"	—
" pehmed, teised sordid	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	"	55—58
Rukki jahud	"	400—425	Newcastle	"	51—52
püül	"	575—625	sepa	"	60—62
Nisu, Vene	"	—	Koks, valu	"	89—
Rukis Eesti	"	400—410	gaasi	"	85
Vene.	"	—	Põlevkivi, I. sort	"	10
Kaerad, toldu, Eesti	"	240—245	Põlevkivi, II. sort	"	7,5
seemne, Vene	"	—	III.	"	5
Odrad, Õlle	"	300—305	Raud, sordi	"	275—290
Erned, rohelist, Eesti	"	—	talad (T)	"	295—
Hollandi	"	780—	vits	"	430—480
Riis, Burma II.	"	770—780	raud plekk	"	470—500
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	82—85	tsingitud	"	720—760
piirituse	"	—	Teras Inglis	"	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	—625	Saksa	"	—
Piim, pudelites	ltr.	20	nikkel	"	—
Või, meierei, eksport	n.	123—126	vedru	"	490—
Või siseturg	"	—	tööriistade	"	1200—1400
Margarin, väljamaa	"	51—60	talla	"	320—355
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2800—3000	Malm	"	—225
Kaseiin	"	650—800	Inglistina	"	10500—11000
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	27,5—28	Seatina	"	1400—
II. s.	"	26—27	Vask, plekk punane	"	4300—4700
Kakao, Inglis	pd.	2400—2600	valge	"	3800—4300
Ameerika	"	—	Tsink-plekk	"	1600—1640
Hollandi	"	2800—3200	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	"	650—670
Kohvi, Rio, Santos	"	5200—5600	Ameerika	"	560—580
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	5800—7400	solaar	"	—
Mexiko	"	—	Autolien	"	1000—1200
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	—	auto	"	—
" Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	Tsllindriõli, Vene	"	—
" " " Tseillon	"	7600—7800	Ameerika hariik aur 280 ^o	"	630—
" " " Moning. Hiina	"	4400—5600	ülekuumanud " 320 ^o	"	950—
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	830—840	Põlevkivi õli	"	180—240
" Java	"	—	pigi	"	270—300
" Poola	"	—	Nafta, Vene	"	280—290
" Czechoslovaakia	"	—860	Ameerika	"	220—230
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	—760	Petrooleum, Vene	"	290—300
" B 38 ^o	"	—	Ameerika	"	290—300
" Glucose	"	735	Bensiin, Vene	"	600—660
Sool, lahtine Saksa	"	56—58	Ameerika	"	600—660
" Hispania	"	—54	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr.	—
" Vene	"	—54	Pesusooda	pd.	270—280
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	5700—	Seebikivi 72% ^o , Inglis	"	605—615
" Matfulls	"	5900—	Parafiin 102—110 ^o	"	—
" Shotti, Matties	"	5800—5900	120 ^o —134 ^o	"	—
" Matfulls	"	6000—6100	Parkimise ekstrakt	"	—
" Norra Sloe	"	—	Väävel, õie 98% ^o	"	—
Liha, sea, I. sort	pd.	1400—1600	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd.	9200
" looma, I. sort	"	950—1080	tsinkvalge inglise	pd.	1750
Pekk, eksport. I s.	"	—	tinavalge inglise	"	1750—
Heinad, aasa	"	—	ooker Prants.	"	310—400
Õlkoogid, linaseemne	"	330—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	"	—
" palmi	"	240—	Chile	"	—
" päevalille	"	—270	Superfosf. E. T. K. must kukk	"	—
" soja	"	—370	(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	"	795—
Nisukliid	"	240—	Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	"	590—
Rukkikliid.	"	—	Kaalisool, 30% ^o , kott 6 pd. frkojaam	"	840—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54	" " 40% ^o	"	1100—
" Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25	" Kainiit 12% ^o lahtine, ...	pd.	—
Lina, Lilvi R.	pd.	2850—2900	" Vosvorilt, Besti 6% ^o	"	34—36
" Petseri	"	3300—3400	Paber, rotatsiooni	"	425
" Tartu	"	2900—3000			

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	770
Kriit, toores	pd.	85—110
" pestud	"	110—121
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	290—325
" puu kodumaa	"	325—450
Lubi	"	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
" jahvatatud toores	"	35
" krohvimise, ilma kottideta	"	45
Tellisivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500	—
Silikat D/B/B/	"	—
Puumaterjalid, saetud	"	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7×7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sid.	"	—
"	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	"	5800—6800
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	"	4400—4800
Toores nahk väiksed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	5600—6200

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn	£ 20,—
" — Ghent	"	26,—
" — Dundee	"	—
" — Belfast	"	—
" —	"	—
" —	"	—

Takud + 0/0

Puumaterjalid D/B/B/ Standard

Tallinn — London	sh.	—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—
" — Antwerpen	"	—
" — Southampton	"	—
" — Manchester	"	—
" — Amsterdam	"	—
" — Dundie	sh. 45	—

Segakaup

Tallinn — Stettin	sh. 10—35,—	[25% talve juuremaks
" — London	"	—
" — Stockholm, ...	Rk. 10/35	—
"	"	—
"	"	—

Või

Tallinn — Stettin	tünn	sh. 1/6
-----------------------------	------	---------

Kartulid

Tallinn — Stockholm	tonn	Rk. 10
"	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—

Tallinna börs kursisedel

		17. XI.	19. XI.	21. XI.
1 dollar	O.	373,—	373,—	373,—
	M.	376,—	376,—	376,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1728	1728	1726
	M.	1742	1742	1740
	T.	—	—	—
100 Saksa rentmk.	O.	8.900	8.900	8.900
	M.	9.000	9.000	9.000
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	938	939	938
	M.	946	947	946
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	10.000	10.000	10.000
	M.	10.100	10.100	10.100
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6560	6535	6525
	M.	6660	6635	6625
	T.	—	—	—
100 Pransuse frk.	O.	1950	1940	1940
	M.	2000	1990	1990
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.950	14.925	14.925
	M.	15.100	15.125	15.125
	T.	—	—	—
100 Laffi	O.	7150	7150	7150
	M.	7275	7275	7275
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1095	1095	1090
	M.	1145	1145	1140
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	100	100
100 Itaalia liiri	O.	1600	1600	1600
	M.	1640	1640	1635
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5475	5475	5475
	M.	5575	5575	5575
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1775	1775	1775
	M.	1825	1825	1825
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7175	7175	7175
	M.	7275	7275	7275
	T.	—	—	—
1 Tschervoneis	O.	1775	1775	1775
	M.	1925	1925	1925
	T.	—	—	—
1000 Austria kr.	O.	5,05	5,05	5,15
	M.	5,30	5,30	5,40
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	4,80	4,80	4,90
	M.	5,05	5,05	5,15
	T.	—	—	—